

RIIGIKOGU

IV koosseis.

VIII istungjärk.

186. koosolek.

18. novembril 1931.

Sisu:

1. Maksuvahendite liikumise korraldamise seadus — II lugemisel.
2. Järgmise koosoleku määramine.

Koosoleku avab Esimees **K. Einbund** kell 18.40 min.

Sekretäri kohal sekretäri teine abi **O. Gustavson**.

1. Maksuvahendite liikumise korraldamise seadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **O. Suursööt**.

Üldkomisjoni kaasaruandja **A. Rei**.

(Pealkiri.)

Kaasaruandja **A. Rei**: Üldkomisjoni nimel teen ettepaneku, pealkiri võtta järgmiselt:

„Välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamise seadus.“

Pealkiri võetakse vastu üldkomisjoni redaktsioonis.

(§ 1.)

Kaasaruandja **A. Rei**: Üldkomisjoni nimel teen ettepaneku, § 1 vastu võtta järgmiselt:

„§ 1. Välismaksuvahenditeks käesoleva seaduse mõttes loetakse välismaalised: metall- ja paberraha, pangatähed, väärtpaberid, tsekid, vekslid ja maksukäsud.

Väärtmetalliks käesoleva seaduse mõttes loetakse kuld, hõbe ja plaatina igasugusel kujul ja puhtuses.“

§ 1 võetakse vastu üldkomisjoni redaktsioonis.

(§ 2.)

Kaasaruandja **A. Rei**: Üldkomisjoni nimel teen ettepaneku, § 2 vastu võtta järgmiselt:

„§ 2. Välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamiseks on Vabariigi Valitsusel õigus panna maksuma kitsendavaid määrusi välismaksuvahendite ostu-müü-

gi, nendes tehingute sõlmimise, nende hoidmise ning nende, kui ka väärtmetallide väljaveo kohta.

Ühe nädala jooksul, arvates käesolevas paragrahvis ettenähtud määruste väljakuulutamise eestitab Vabariigi Valitsus need seaduseelnõuna Riigikogule vastuvõtmiseks.“

Sellejuures I lugemisel tehtud mõtteavaldusi silmas pidades teen isiklikult, mitte komisjoni nimel, ettepaneku,

teine lõige vastu võtta järgmiselt: „Eelmise lõike põhjal maksmapandud määrused, mis kitsendavad seadustes ettenähtud õigusi välismaksuvahendite ostu-müügi, nendes tehingute sõlmimise, nende hoidmise ning nende, kui ka väärtmetallide väljaveo alal, esitab Vabariigi Valitsus seaduseelnõuna Riigikogule vastuvõtmiseks seitsme päeva jooksul, arvates vastava määruse avaldamisest.“

Põhjenduseks lisan juurde järgmist. Komisjoni poolt ettepanekud redaktsioonist võiks järeldada, nagu peaks valitsus ka need määrused, mis ei sisalda seadustes ettenähtud õiguste kitsendusi, esitama Riigikogule vastuvõtmiseks seaduseelnõuna. Et niisugust eksitust ei tuleks ja et asi oleks selge, teen ettepaneku, § 2 teine lõige vastu võtta minu poolt praegu ettekantud kujul.

Peale selle pean kohuseks kinnitada seda, mis ütlesin juba I lugemisel, nimelt, et nagu näha käesoleva paragrahvi esimese lõike tekstist, võib valitsuse poolt selle seaduse põhjal maksmapandavate määrustega teha vastavaid korraldusi ainult välismaksuvahendite liikumise suhtes, kuna aga väärtmetallide suhtes võib ainult nende väljaveo kohta määrusi anda. Väärtmetallide all tuleb mõista ka veneaegseid kuldrahasid, kuna need ei ole üheski riigis seaduslikuks maksuvahendiks. Nende väljaveo kohta võib valitsus kitsendavaid määrusi anda, mitte aga nende hoidmise kohta.

A. Leps: Härrad Riigikogu liikmed! Ma olen kõige aeg sellel seisukohal olnud, ja olen ka üldkomisjonis, et niiviisi on seaduse § 2 kõige parem, kuidas Vabariigi Valitsus ta on esitanud, ja seda järgmistel

põhjustel. Härra Riigivanem siin juba seletas, et määrus iseenesest ei tarvitse olla seaduse vastu, vaid võib neid alasid korraldada, mis seadusega korraldamata jäänud. See on esiteks.

Teiseks on asi niisugune, et kui Vabariigi Valitsus annab määrusi välja, ja kui kahtlus selle üle tekib, kas see määrus vast seaduse vastu ei käi, siis see kohus, kes kontrollib, võrdleb, kas ta käib seaduse vastu või mitte. Ja ma ütlen, et seadust ei saa ära muuta määrusega, vaid sellega, mis meie siin vastu võtame, see on seadusega, ja selle seadusega tahetaksegi teatavaid asju korraldada ja teatud juriidilisi vahetusi muuta. Seepärast mitte see määrus, mis antakse, vaid see seadus, mis selle määruse seljataga, võib muuta teist seadust, ja seepärast on selge, et mingit Põhiseaduse vastu käimist siin ei ole. Põhiseaduse § 35 ütleb, et rahvaesitajana teostab riigi seaduseandlikku võimu Riigikogu. Ja ta teostab ka seda. See on temale seadusega lubatud. Kui aga siin seaduses oleks öeldud, et Vabariigi Valitsusel on õigus maksta panna kitsendavaid seadusi, siis oleks see olnud Põhiseaduse vastane. Kui aga siin on öeldud, õigus maksta panna kitsendavaid määrusi, siis on see kooskõlas Põhiseadusega. Sest Põhiseaduse § 60 p. 7. ütleb, et Vabariigi Valitsusel on õigus anda välja seadustega kooskõlas määrusi ja korraldusi. Niiviisi, kui Riigikogu paneb selle seaduse maksta, ja Vabariigi Valitsus sellele vastavalt annab määrusi, siis on see täiesti Põhiseadusega kooskõlas. Ja kui teatud konflikt määruse ja seaduse vahel tuleb, siis seisab määruse taga see seadus, seisab Riigikogu tahteavaldus, ja siis ei saa öelda, et siin määrusega midagi muudetud on. Meie ei pea niisugusele formalistlikule seisukohale asuma, et meie asja ainult formaalselt peame võtma, vaid kui Põhiseadus ütleb, et Riigikogu teostab seaduseandlikku võimu, siis on sellega mõeldud, et see seaduseandlik tahe peab Riigikogust välja minema. Sellega on Põhiseaduse mõte täidetud, ja sellesama seaduseandliku tahtega võib ka maksivad seadusi muuta. Siin ei ole tarvilik, et määrustega midagi muudetakse, sest seda teeb vastuvõetav seadus.

Teine asi on see, kui härra Rei on teinud ettepaneku, et ainult need määrused käivad kinnitamisele, mis on vastolus seadustega. Niisuguseid määrusi ei või aga Vabariigi Valitsus üldse välja anda. See on Põhiseaduse vastane. Seda seisukorda olla ei või, ja seda on raske kaitsta. Samuti on raske kaitsta seda seisukohta, et Riigikogu

ütleb 7 päeva jooksul, kas ta võtab või ei võta seda määrust vastu.

Siin on öeldud, et on olemas pretsedente, et nii on tehtud tollitariifidega. Peab aga ütleva, et pretsedent ei ole mingi juriidiline argument. Peab ütleva, et see kord, mis tahetakse maksta panna, ei ole Põhiseadusega kooskõlas, küll aga on kooskõlas Põhiseadusega see kord, kuidas Vabariigi Valitsus seda korraldada tahtis. Sellepärast uut korda ei tuleks siin teha, mitte üksnes Põhiseaduse pärast, vaid ka otsarbekohasuse põhimõttest välja minnes, sest uus kord toob segadusi. Kui teatavad normid, mis maksta pannakse, kuuluvad pärast kinnitamisele ja sõelumisele, siis kodanikkudel, kelle kohta pannakse normid maksta, ei ole siin kindlust, kas otsused jõusse jäävad. Siin peab kindlus olema ja raha- ning majanduseasjades ei või teisiti olla.

Ma jään rahaasjanduse komisjoni ettepaneku juurde, võtta vastu § 2 redaktsiooniliste muudatustega, et maksuvahendite asemele võetakse välismaksuvahendid, ja teised redaktsioonilised muudatused, mis üldkomisjoni poolt tehtud, ning palun selles asjas toetada rahaasjanduse komisjoni seisukohta.

Sekretäri kohale asub sekretär **A. Schulbach**.

Aruandja **O. Suursõõt** (lõpusõna): Selle paragrahvi esimese või üldkomisjoni redaktsioonis esitatud esimese lõike vastu ei oleks olnud vaja sõna võtta, kuna see on kooskõlas rahaasjanduse komisjoni soovidega, aga teist lõiget, mis esitatud nii üldkomisjoni kui ka rkl. Rei poolt, seda lõiget rahaasjanduse komisjonis arutatud ei ole, ja sellepärast rahaasjanduse komisjoni nimel sellega ühineda ei saa. Seepärast teen ettepaneku,

see paragrahv hääletada lõigete viisi.

R. Penno (häälet. motiiv.): Hääletamise motiivide kohta on mul au Riigikogule teatada järgmist. Kuna Vabariigi Valitsus kindlalt ei ole seletanud, missugust redaktsiooni tema vajalikuks peab, — siin on kahesugust arvamist avaldatud, ühed arvavad, et see redaktsioon on Vabariigi Valitsusele vastuvõetav, mis rkl. Rei tegi, teised aga ütlevad, et see redaktsioon on valitsusele vastuvõetav, mis rkl. Leps tegi, kes kõneles ka, et tema valitsuse seisukohtadest kõneleb, — siis ei saa meie ühe ega teise poolt hääletada.

Juhataja: Hääletamisele tuleb rkl. Rei ettepanek, see tähendab — üldkomisjoni poolt esitatud teine lõige asendada rkl. Rei poolt antud uue tekstiga, mille kohta rkl. Rei tähendab, et tema teada valitsus selle vastu ei ole. (Hääletatakse.) Poolt on 22 häält, vastu 21 häält, seega on ettepanek vastu võetud. (Hüüded: Sedelitega!) Nõutakse sedelitega hääletamist. (Vahelhüüded. — Juhataja koputab haamriga. — Hääletatakse.) Ettepanek on vastu võetud 33 häälega 28 hääle vastu ja 12 erapooletuks jäämisel.

Panen hääletamisele § 2 esimese lõike üldkomisjoni redaktsioonis. (Hääletatakse.) § 2 esimene lõige on vastu võetud üldkomisjoni redaktsioonis.

Seega on § 2 vastu võetud üldkomisjoni redaktsioonis ühes rkl. Rei parandusega.

(§ 3.)

Kaasaruandja A. Rei: Ma teen ettepaneku, § 3 asemele võtta vastu §§ 3—6 järgmiselt:

„§ 3. Vabariigi Valitsuse poolt välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamiseks antavate määruste täitmine nendes ettenähtud piirides pannakse Eesti Panga peale.

§ 4. Välismaksuvahendite ostmist ja müümist on lubatud toimendada ainult Eesti Pangal ja tema poolt õigustatud krediitasutistel.

§ 5. Eesti Pangal on õigus nõuda äriraamatute, dokumentide ja kirjavahetuse esitamist kõigilt asutustelt ja isikutelt välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise jälgimiseks.

§ 6. Kaebused Eesti Panga otsuste peale esitatakse kahe nädala jooksul arvates otsuse teadaandmisest Majanduseministrile, kes otsustab kaebuse kahe nädala jooksul. Majanduseministri otsuse peale võib kaebada Riigikohtule administratiivkohtu korras kahe nädala jooksul, arvates Majanduseministri otsuse teadaandmisest, ning Riigikohus määrab kaebuse harutusele kahe nädala jooksul kaebuse kättesaamise päevast arvates.“

Sellejuures ma isiklikult teeksin ühe redaktsioonilise paranduse,

võtta § 6 algus järgmiselt: „§ 6. Käesoleva seaduse põhjal Eesti Panga poolt tehtud otsuste peale võib

2 nädala jooksul, arvates otsuse teadaandmisest, kaebada Majanduseministrile, kes otsustab kaebuse“
j. n. e.,

kuna ei ole selge, missuguste otsuste peale tuleb kaevata.

§§ 3—5 võetakse vastu üldkomisjoni redaktsioonis.

(§ 6 üldkomisjoni redaktsioonis.)

Juhataja: § 6 alguse kohta on rkl. Rei redaktsiooniline parandus.

Kaasaruandja A. Rei: Et see on puht redaktsiooniline ettepanek, siis ühinen sellega aruandjana.

§ 6 võetakse vastu üldkomisjoni redaktsioonis ühes A. Rei parandusega.

(§ 4.)

Kaasaruandja A. Rei: Üldkomisjoni nimel teen ettepaneku, § 4 asemele võtta vastu §§ 7 ja 8 järgmiselt:

„§ 7. Välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamiseks Vabariigi Valitsuse poolt maksmapandavate määruste vastu eksi- jaid, samuti ka valeandmete esitajaid, karistatakse rahatrahviga kuni 1.000 kroonini või kinnipidamisega vangimajas kuni 1 aastani, või mõlemiga koos.

Süüteod käesoleva seaduse alusel antud määruste rikkumises alluvad rahukohtunikule. Kui rahukohtunik leiab, et süüküsimuse otsustamine oleneb kohtualuse poolt käesoleva seaduse § 6-nda põhjal esitatud kaebuse lahendamisest, siis paneb ta kohtualuse palvel asitõimete seisma kuni tähendatud kaebuse lahendamiseni, teatades sellest Majanduseministeeriumile, kes kaebuse lahendamise teeb teatavaks rahukohtunikule.

Käesolevas paragrahvis ettenähtud karistustele kohaldatakse Uue Nuhtluseaduse üldosa.

§ 8. Eesti Pangal on õigus määrustevastaste tehingute alusel saadud kui ka varjatud maksuvahendeid ja väärtmetalle rekvireerida Tallinna börsil noteeritud hinnaga, selle puudumisel Eesti Panga poolt määratud hinnaga.“

A. Jõeäär: Panen ette, § 7 esimese lõike lõppu juurde lisada: „Määrustevastaste tehingu alu-

sel saadud kui ka varjatud maksuvahendid ja väärtmetallid võetakse ära riigi omanduseks.“

Põhjendused tõin ma ette juba seaduseelnõu I lugemisel. Siin tähendan veel ja lisan juurde, et see redaktsioon täiesti kooskõlas on uue kriminaalseadustiku vastavates paragrahvides ettenähtud redaktsiooniga, nii et siin juriidilisi kahtlusi ei või olla. Küsimus on, kas tahetakse põhimõtteliselt tunnustada vajalikuks konfiskeerimist. Et sisuliselt käesoleval korral konfiskeerimine õigustatud, selle kohta ma I lugemisel võtsin sõna. Kui see ettepanek vastu võetakse, siis loomulikult langeb ära § 8, ja § 8 hääletamise juures tulevad teha vastavad järeldused.

Juhataja: Üldkomisjoni ettepanek tuleb hääletamisele paragrahvide viisi. Kõigepealt § 7, mille kohta on tehtud rkl. Jõeärelt ettepanek.

Kaasaruanaja A. Rei: Üldkomisjonis oli rkl. Jõeärelt ettepanek arutamisel. Üldkomisjon arvas, et raske on käesolevas seaduses lahendada konfiskeerimise küsimust, kuna käesoleva paragrahvi diapositiiv osa, mis ära määrab karistuse ähvardusel ärakeelatud tegude koosseisu, on väga lai, nii et selle alla võivad kuuluda väga mitmesugused väärted, siis võivad mõned neist tegudest olla niisugused, mis väärivad rasket karistust, teised aga sellased, mille eest tuleks võrdlemisi kerge karistus määrata. Konfiskeerimine aga nende maksuvahendite ja väärtmetallide suhtes, mida varjati ja määruste vastaste tehingute alusel saadi, — oleks väga juhusliku iseloomuga karistamisvahend. Konfiskeerimisele langeksid maksuvahendid, mis saadakse kätte; kui aga juhuslikult maksuvahendit kätte ei saada, siis pole ka konfiskeerimist. Kriminaalõiguse seisukohalt oleks igatahes vaja põhjalikumalt kaaluda, kas niisugune juhuslikkudest momentidest olenev karistusevahend tohiks vastuvõetav olla. Sellepärast komisjon ei pooldanud konfiskeerimise põhimõtte viimist sellesse paragrahvi. Seda küsimust võiks vastav ametkond, nimelt Kohtu- ja siseministrium oma sellekohaste eriorganite kaudu kaaluda ja kui ta leiab, et konfiskeerimine võiks üheks selles paragrahvis ettenähtud väärtete tagajärjeks olla, siis võiks küsimus otsustamisele tulla käesoleva seaduse muutmise ja täiendamise korras, aga praegu selle rutulise seaduse juures ei oleks mitte kohane seda vaieldavat küsimust ülepea-

kaela otsustamisele võtta. Vabariigi Valitsuse esialgne ettepanek seisib selles, et väärtmetallid ja metallraha mitte ei konfiskeerita, vaid rekvireeritakse ja maksetakse sellele, kellelt need rekvireeritud, Tallinna börsil noteeritud hinda, või kui seda ei ole, siis Eesti Panga poolt määratud hinda. Neil põhjustel üldkomisjon leidis, et tuleb jääda rekvireerimise juurde. Sellepärast ma üldkomisjoni nimel ei saa seda ettepanekut toetada.

Isiklikult tahaksin teha redaktsioonilise paranduse § 7 viimase lõike kohta. Redaktsioon, mis analoogia alusel võetud ühest valitsuse poolt varemalt esitatud eelnõust, osutub ligemal vaatlemisel ebatäpseks. Oleks parem

viimane lõige vastu võtta täpselt Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seaduse § 113 redaktsioonis, mis käib järgmiselt: „Käesolevas paragrahvis ettenähtud süütegude asjus tuleb käsitada Uue nuhtluseaduse üldosa.“

See oleks redaktsiooniline parandus, mis juures võin kinnitada, et seda just tahtiski komisjon väljendada.

Kaasaruanaja A. Rei (lõpusõna): Kuna minu poolt ettepanud redaktsioon minu arust vaid täpsemalt väljendab seda, mis üldkomisjon õelda tahtis, siis arvan omal õiguse olevat komisjoni nimel sellega ühineda.

Aruandja O. Suursööt (lõpusõna): Kuna rkl. Jõeärelt tehtud ettepanekut rahaasjanduse komisjonis kaalutud ei ole, ei saa ma sellega komisjoni nimel ühineda. Mis puutub aga üldkomisjoni ettepanekusse, siis on see enam-vähem kooskõlas rahaasjanduse komisjoni seisukohtadega, selle vastu mina ei vaidle.

A. Jõeärelt ettepanek lükatakse tagasi 29 häälega 13 hääle pooltolemisel.

§ 7 võetakse vastu üldkomisjoni redaktsioonis ühes A. Rei parandusega.

(§ 8 üldkomisjoni redaktsioonis.)

A. Jõeäär: Kuna minu paranduse-ettepanek eelmise paragrahvi juurde on tagasi lükatud, ja nähtavasti ei ole loota, et Riigikogu III lugemisel teistsuguse otsuse teeks, siis ei ole mul põhjust korrata oma ettepanekut.

Selle asemel teen aga § 8 juurde paranduse-ettepaneku. Esitatud kujul antakse rekvireerimise õigus Eesti Pangale. Järeli-

kult ei olene rekvireerimine mitte kohtust, kohtu otsusest, vaid on riikliku panga ülesandeks tehtud. Teiseks on Eesti Pangale jäetud õigus oma heaksarvamise järgi kas rekvireerida või mitte. Nii et seadus ei määra kindlaks kuriteo eest karistust kõigile ühesugustel alustel, vaid jätab selle määramise eraasutuse heaksarvamise hoolde. (V a h e l h ü ü d e d.) Ma näen, et tööerakonna härradel tõepoolest midagi südamet peal kipitab, et sealt mind vahelhüüetega katsutakse segada, aga ma ütlen, käesoleval korral ei ole selleks põhjust, vaid juba õiglusetunde pärast peaksite ettepaneku poolt hääletama. Ma teen nimelt ettepaneku, et rekvireerimist toimetatakse kõikidel juhtudel ühesugustel alustel. Nii oli see ka ette nähtud valitsuse eelnõus, ja valitsuse eelnõus oli ette nähtud, et seda määrab kohus, mitte Eesti Pank. Nii et minu poolt tehtud ettepanek seab õieti jalule selle seisukorra, mida taheti luua valitsuse poolt.

§ 8 kõlaks siis järgmiselt:

„§ 8. Määrustevastaste tehingute alusel saadud, kui ka varjatud maksuvahendid ja väärtmetallid rekvireeritakse Tallinna börsil noteeritud hinnaga, selle puudumisel Eesti Panga poolt määratud hinnaga.“

(V a h e l h ü ü e.) Sama kohus, kes otsuse teeb.

Kaasarundaja A. Re i (lõpusõna): Rkl. härra Jõeääre ettepanek oli ka üldkomisjonis arutusel. Aga üldkomisjon arvab, et otstarbekohasem on, kui Eesti Pank ise igakord otsustab, kas rekvireerida või mitte. Nende maksuvahendite hulgas on asju, mille juures võib kahtlus tekkida, kas on mõtet neid rekvireerida, sest nende eest tuleb ju tasu maksta. Iseasi oleks siis, kui need asjad ei rekvireeritaks, vaid konfiskeeritaks ilma tasuta. Kui aga nende eest peab tasu maksma, siis on loomulik, et pank ise otsustab, kas rekvireerida või mitte.

Aruandja O. Suursööt (lõpusõna): Kuna rkl. härra Jõeääre poolt tehtud ettepanek on sarnane rahaasjanduse komisjoni

poolt vastuvõetud § 4 teisele lausele, siis ühinen sellega.

Juhataja: Kuigi aruandja teatas, et ta ühineb § 8-ga rkl. härra Jõeääre ettepanekus, tuleb see siiski hääletamisele, sest see on iseseisva paragrahvina esitatud. (H ä ä l e t a t a k s e.) Rkl. Jõeääre ettepaneku poolt on 26 häält, vastu 21 häält. (H ü ü d e d: Sedelitega!) Nõutakse sedelitega hääletamist. (H ä ä l e t a t a k s e.) Poolt on 22 häält, vastu 35 häält, erapooletuid 6, ettepanek on takasi lükatud.

§ 8 võetakse vastu üldkomisjoni redaktsioonis.

(§ 5.)

Juhataja: Kaasarundajalt on ettepanek, § 5 vastu võtta § 9-na järgmiselt:

„§ 9. Käesolev seadus hakkab maksma avaldamisega.“

Kuna lahkumine kummagi komisjoni ettepaneku vahel on ainult paragrahvi numeratsioon, siis panen hääletamisele üldkomisjoni ettepaneku. (H ä ä l e t a t a k s e.) § 9 on vastu võetud.

Seaduseelnõu II lugemine on lõpetatud.

2. Järgmise koosoleku määramine.

Juhataja: Rkl. Klesment'ilt on ettepanek,

pidada Riigikogu järgmine koosolek 10 minutit pärast käesoleva koosoleku lõppu, võttes päevakorda: Välistmaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamise seadus — III lugemisel.

Juhatuselt on selle ettepaneku kohta paranduse-ettepanek,

vähemalt 15 minutit vaheajaga pidada,

sest seaduseelnõus on tarvis teha redaktsioonilisi parandusi. (V a h e l h ü ü d e d.) Rkl. Klesment ühineb juhatuse parandusega.

J. Klesment'i ettepanek võetakse vastu ühes parandusega.

Juhataja: Päevakord on läbi. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 19.43 min.

Õige.

Kinnitan.

